

<https://doi.org/10.15407/sofs2025.03.063>
УДК 001.895:005.8:057.87

О.В. ВАСИЛЬЄВА, кандидат економічних наук,
завідувач Центру інновацій та технологічного розвитку
ДУ «Інститут досліджень науково-технічного потенціалу
та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України»
бульвар Тараса Шевченка, 60, Київ, 01032, Україна
e-mail: lena_vovchenko@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0001-7502-5702>

В.І. КЛІМЕНКОВА, молодший науковий співробітник
ДУ «Інститут досліджень науково-технічного потенціалу
та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України»
бульвар Тараса Шевченка, 60, Київ, 01032, Україна
e-mail: vitaklimenkova@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-2147-6369>

ДОСВІД УЧАСТІ НАУКОВЦІВ УКРАЇНИ У ПРОЕКТАХ ІЗ ГРАНТОВИМ ФІНАНСУВАННЯМ¹

Грантове фінансування наукових проектів — це важливий механізм наукової діяльності, що забезпечує можливість проведення досліджень, розвитку інновацій, реалізації освітніх, соціальних і культурних програм. У статті викладено результати анкетного опитування дослідників з України щодо можливості участі у грантових проектах в екстремальних умовах. Опитування, проведене у

¹ Дослідження виконано в межах молодіжного проекту «Роль молодих науковців України у виконанні грантових проектів у екстремальних умовах» (Науково-дослідні роботи молодих учених НАН України 2023—2024 рр.; номер держреєстрації 0123U103006).

Цитування: Васильєва О.В., Кліменкова В.І. Досвід участі науковців України у проектах із грантовим фінансуванням. *Наука та наукознавство*. 2025. № 3 (129). С. 63—76. <https://doi.org/10.15407/sofs2025.03.063>

© Видавець ВД «Академперіодика» НАН України, 2025. Стаття опублікована на умовах відкритого доступу за ліцензією CC BY-NC-ND license (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

2024 р. у межах молодіжного проекту «Роль молодих науковців України у виконанні грантових проєктів в екстремальних умовах», охоплювало 28 учасників національних і міжнародних програм, зокрема НАН України, Національного фонду досліджень України, Erasmus+, Horizon Europe, Erasmus Mundus та ін. Вибірка складалася переважно з працівників академічних інститутів України (90 % респондентів). Використано метод анкетного опитування як основний інструмент збирання емпіричних даних, а також методи контент-аналізу та порівняльного аналізу. Джерельну базу, окрім результатів проведеного опитування, склали відкриті дані національних і міжнародних фондів. Результати анкетування свідчать, що 64 % респондентів зазначили збільшення можливостей участі українських науковців у міжнародних конкурсах після початку повномасштабної війни з РФ. Більшість респондентів (66,7 %) вказали, що наявність молодого вченого в колективі виконавців проєкту є обов'язковою. Головною проблемою під час підготовки заявки респонденти назвали підбір кваліфікованих виконавців (35,7 %). У тому, що здобуті наукові результати посприяють післявоєнному відновленню, впевнені 88 % опитаних. Більше 50 % респондентів вважають, що їхній науковий здобуток може бути використаний у післявоєнній відбудові країни в сфері науки та освіти, 10 % — в оборонній сфері, 8 % — у малому та середньому бізнесі, 9 % — у промисловості. Встановлено ключові бар'єри для участі українських науковців у грантових проєктах, зокрема брак інституційної підтримки, недостатній рівень володіння англійською мовою і складність процедур подання заявок. Водночас виявлено високий рівень зацікавленості та мотивації науковців до участі в грантових програмах як засобу професійного зростання і підвищення якості наукової діяльності. Отримані результати виявили лише деякі тенденції використання українськими вченими джерел позабюджетної підтримки в умовах обмеженого державного фінансування науки та критичної соціально-політичної ситуації в країні, що може бути використано у вдосконаленні науково-технологічної політики України.

Ключові слова: грантові проєкти, анкетне опитування, молоді науковці, кадровий потенціал.

Вступ. Участь вітчизняних дослідників у грантових програмах набуває особливої актуальності в умовах повномасштабної війни в Україні, економічної нестабільності та постійних викликів для наукової сфери. Грантові проєкти стають не лише джерелом фінансування наукових досліджень, а й важливим інструментом збереження та розвитку наукового потенціалу України, інтеграції вітчизняної науки у світовий дослідницький простір. Особливо важливу роль у цьому процесі відіграють молоді науковці, які, попри складні обставини, демонструють високу мотивацію, інноваційне мислення і здатність до швидкої адаптації.

Актуальність теми зумовлена необхідністю вивчення бар'єрів і можливостей, пов'язаних із участю українських науковців у грантових ініціативах зарубіжних і вітчизняних фондів підтримки наукових досліджень, а також аналізу реального досвіду реалізації таких проєктів у

кризових умовах. Отримані дані мають прикладне значення для розроблення механізмів підтримки дослідників, оптимізації процедур подачі та реалізації проєктів, підвищення ефективності наукової діяльності в екстремальних обставинах.

Окрему проблему становить відсутність системного аналізу реального досвіду участі українських науковців у грантових програмах, зокрема в контексті викликів, з якими вони стикаються, та ефективності виконання проєктів за отриманими грантами. Це ускладнює вироблення цілісної політики сприяння науковій діяльності на основі грантового фінансування та гальмує розвиток інноваційної складової української науки. Тому дослідження емпіричних даних, зібраних шляхом анкетування науковців, є важливим кроком до розуміння поточної ситуації та пошуку практичних рішень для її покращення.

За даними [1], витрати на науково-технічну діяльність в Україні протягом останніх 30 років скорочувались і становили 0,41 % ВВП у 2021 р. і лише 0,33 % у 2022 р. Частка видатків загального фонду на наукову сферу у ВВП у 2023 р. становила 0,13 % (проти 0,16 у 2022 р. і 0,17 % у 2021 р.). За таких умов грантова підтримка вчених має передусім соціальну спрямованість, а саме збереження наукових кадрів країни^{2,3}.

Фінансування грантових проєктів — це важливий механізм наукової діяльності, що забезпечує можливість проведення досліджень, розвитку інновацій, реалізації освітніх, соціальних і культурних програм. Грантове фінансування надається через різноманітні національні й міжнародні програми, установи та організації. Залежно від типу проєкту гранти можуть покривати витрати на дослідження, розвиток технологій, інфраструктуру, а також на оплату праці дослідників і матеріальні витрати.

Грантова система функціонує у багатьох країнах світу. Вперше грант на підтримку наукового дослідження надано у середині XIX ст. Лондонським королівським товариством⁴. У сучасному світі практика фінансування науки через грантові проєкти дуже поширена у США. У країнах ОЕСР існують гранти на підтримку досліджень, проте вони складають незначний відсоток державних асигнувань на дослідження і розробки.

На підставі аналізу опитування 443 учених, які працюють в університетських центрах у США, автори [2] зробили висновок, що спільні

² Попович О.С. Чому ми такі спокійні?! *Граніт науки*. 2019. URL: <https://un-sci.com/ru/2019/11/24/chomu-mi-taki-spokijni/> (дата звернення: 21.01.2025).

³ Попович О.С. Відносно «економії на науці». *Граніт науки*. 2020. URL: [https://un-sci.com/ru/2020/04/01/vidnosno-ekonomii%dl%97-na-nauci/](https://un-sci.com/ru/2020/04/01/vidnosno-ekonomii-na-nauci/) (дата звернення: 21.01.2025).

⁴ Funding Victorian science. The Royal Society. 2021. <https://royalsociety.org/blog/2021/03/funding-victorian-science/> (дата звернення: 8.02.2025).

грантові дослідження об'єднують науковців, розвивають навички колективної роботи, підвищують публікаційну активність. Проаналізувавши зв'язок між фінансуванням досліджень і ефективністю на основі цитування, автори [3, 4] дійшли висновку про значний позитивний вплив грантової підтримки на рівень цитування, що свідчить про збільшення продуктивності завдяки грантовому фінансуванню.

Новизна постановки проблеми полягає в акценті на емпіричному підході до вивчення участі українських науковців у грантовій діяльності на основі результатів безпосереднього аналізу їхнього практичного досвіду, отриманих шляхом анкетного опитування. На відміну від переважно теоретичних або статистичних досліджень, автори зосередились на виявленні реальних проблем, з якими стикаються дослідники під час підготовки, подачі заявок і виконання грантових проєктів, а також спробували оцінити інституційні та процедурні бар'єри із точки зору учасників процесу.

Мета статті — викласти результати аналізу результатів анкетного опитування дослідників з України щодо можливості участі у грантових проєктах в екстремальних умовах.

Методи дослідження та джерельна база. Використано анкетне опитування як основний метод збирання емпіричних даних, що дало змогу отримати актуальну інформацію про участь молодих українських науковців у грантових проєктах. Контент-аналіз застосовано для вивчення конкурсної документації та формування змісту анкети. Аналіз статистичних даних уможливив оброблення результатів опитування, кількісну інтерпретацію та побудову діаграм. Порівняльний метод дав змогу зіставити особливості участі науковців у національних і міжнародних програмах, а системний підхід забезпечив комплексне бачення взаємозв'язків між чинниками, що впливають на ефективність виконання грантових науково-дослідних проєктів вітчизняними науковцями.

Джерельною базою дослідження стали результати анкетного опитування, проведеного серед українських науковців різного віку та різного рівня кваліфікації, які брали участь у виконанні грантових проєктів. Опитування охоплювало учасників національних і міжнародних програм, зокрема НАН України, Національного фонду досліджень України, *Erasmus+*, *Horizon Europe*, *Erasmus Mundus* та ін.

Практична значущість результатів дослідження полягає в тому, що отримані результати можуть бути використані для вирішення актуальних проблем, пов'язаних із залученням молодих науковців до виконання грантових проєктів, а також для оптимізації наукової діяльності в Україні.

Виклад основного матеріалу. ДУ «Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г. М. Доброва НАН України» регулярно проводить дослідження стану та розвитку науково-технологіч-

ного потенціалу, які включають широке коло питань організації та управління наукою діяльністю [5—9], зокрема входження молодих учених до наукової спільноти, самовідчуття молодих учених у колективах [10—12].

Молоді науковці відіграють важливу роль у реалізації інноваційних проектів, зокрема грантових. Однак специфіка виконання наукових грантів в умовах криз та екстремальних ситуацій потребує окремого дослідження. У 2024 р. у межах молодіжного проекту «Роль молодих науковців України у виконанні грантових проектів в екстремальних умовах» проведено дослідження участі молодих учених у виконанні грантових проектів. Організаційно-методичний підхід включав розроблення Google-анкети, опитування за її допомогою, статистичний аналіз отриманої інформації, синтез та узагальнення результатів. У опитуванні взяли участь 28 респондентів з різними науковими здобутками та різних вікових категорій. Результати анкетування засвідчили, що 90 % респондентів є представниками інститутів НАН України і лише 10 % — закладів вищої освіти України. Серед респондентів були три кандидати наук віком 25—30 років, вісім кандидатів наук віком 31—35 років і чотири кандидати наук віком 36 і більше років (далі — 36+ років); вісім докторів наук віком 36+; п'ять респондентів обрали варіант «науковий ступінь відсутній».

Як свідчать результати опитування, молоді вчені брали участь у міжнародних і національних проектах. В анкеті поставлено запитання «У рамках якого конкурсу було виконано проект?» Вчені назвали дуже широкий спектр проектів — національних й міжнародних. Серед національних найчастіше зустрічалися проекти НАН України для молодих учених і участь у проектах Національного фонду фундаментальних досліджень. Серед міжнародних проектів і програм названо *Erasmus+*, *Erasmus Mundus*, *Horizon Europe*. Слід зазначити, що для 50 % респондентів це був перший досвід участі у виконанні грантових проектів.

Розподіл респондентів за галузями наук представлено на рис. 1. Найбільша частина респондентів (63 %) працює в суспільних і гуманітарних науках; за напрямом «Нові матеріали» проводять дослідження 14,2 % респондентів, питаннями енергетики та енергоефективності займається 10,7 %. Ще 7,1 % представляють екологію та раціональне природокористування і 3,5 % респондентів працюють за напрямом «Нові технології профілактики та лікування захворювань, дослідження в галузі біотехнології, біоінженерії та генетики».

На питання «Як змінилися умови Вашої роботи від початку війни?» отримано такі відповіді: умови праці погіршилися у трьох респондентів з вікової групи 25—30 років, чотирьох із групи 31—35 років і шістьох віком 36+; умови праці покращилися лише у двох респондентів, один із яких віком 25—30 і один віком 36+; умови праці не змінилися у трьох

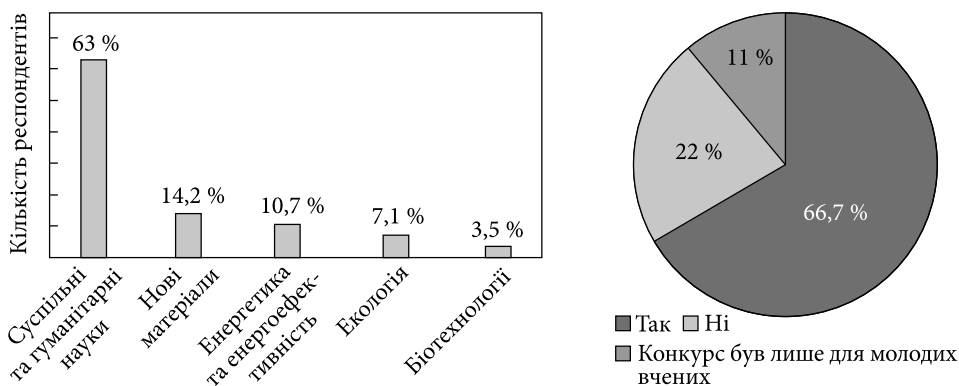

Рис. 1. Розподіл респондентів за галузями досліджень

Джерело: побудовано авторами на основі результатів опитування.

Рис. 2. Відповідь на запитання «Чи була за умовами конкурсу обов'язковою наявність в команді молодого вченого?»

Джерело: побудовано авторами на основі результатів опитування.

респондентів віком 31—35 років і семи віком 36+. Заробітна плата зберігалась у повному обсязі у всіх опитаних, за винятком чотирьох.

На запитання «Як Ви вважаєте, чи змінилися можливості участі українських науковців у міжнародних конкурсах після початку повномасштабного вторгнення?» більшість респондентів (64 %) відповіли, що такі можливості розширились. Серед них — один респондент віком 25—30 років, чотири респонденти віком 31—35 років і 11 респондентів віком 36+. Не помітили змін чотири респонденти віком 36+, а також по два респонденти віком 31—35 і 25—30 років. На зменшення можливостей вказав один учений з вікової групи 31—35 років.

Відповіді респондентів на запитання про обов'язковість наявності молодого вченого у колективі під час подання заявки на грант наведено на рис. 2.

Більшість респондентів (66,7 %) вказали, що наявність молодого вченого в колективі є обов'язковою. Це свідчить про те, що участь молодих науковців у проектах розглядається як важливий чинник їх професійного становлення та розвитку наукового потенціалу країни. Такий підхід не лише сприяє передачі досвіду між поколіннями, а й забезпечує сталість наукових традицій та інноваційний підхід у вирішенні дослідницьких завдань. Молоді вчені є цінними учасниками наукових колективів завдяки інноваційним підходам, високій мотивації, актуальним знанням і технічним навичкам. Вони здатні швидко адаптуватися до змін, активно застосовують новітні технології та сприяють динамічному розвитку дослідницьких проектів. Участь молодих учених не лише

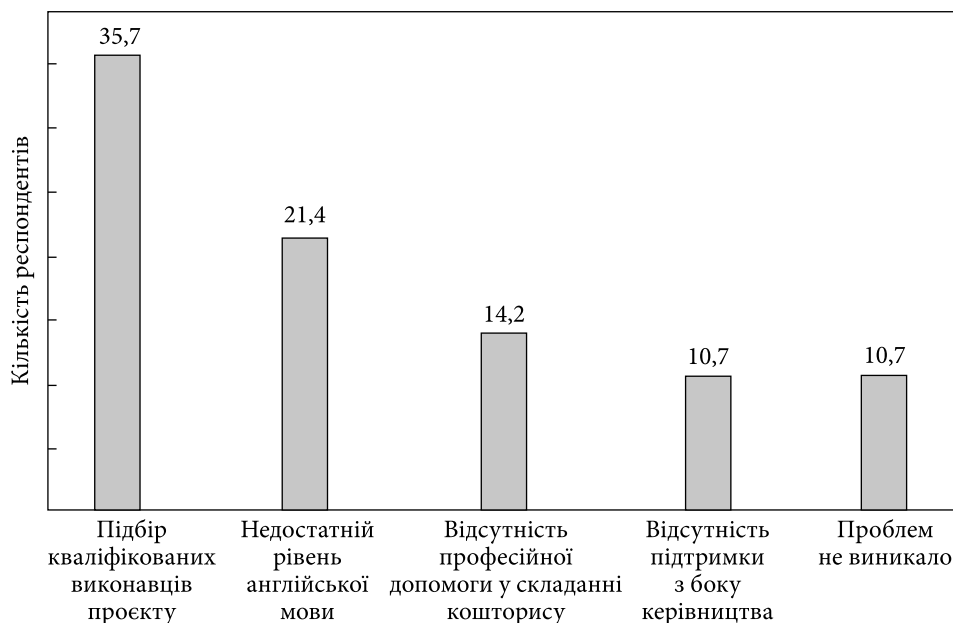

Рис. 3. Проблеми, які виникали в учасників конкурсів на стадії підготовки заявки
Джерело: побудовано авторами на основі результатів опитування.

доповнює досвід старших колег, а й підсилює колективну ефективність, що робить їх присутність у наукових колективах стратегічно важливою для успішної реалізації сучасних грантових ініціатив.

На етапі підготовки заявки на грант можуть виникати різноманітні проблеми, які значною мірою впливають на успішність подачі та реалізації наукових проєктів. На запитання «Які проблеми виникали у учасників конкурсів на стадії підготовки заявки?» отримано відповіді, показані на рис. 3. Головною проблемою у підготовці заявки респонденти назвали підбір кваліфікованих виконавців (35,7 %). Зрозуміло, що залучення кваліфікованих виконавців є критичним чинником ефективної реалізації проєктів, оскільки це впливає на всі етапи виконання проєктів, а також на результативність і якість досліджень.

Недостатнє знання англійської мови стало проблемою у підготовці заявки для 21,4 % респондентів. Англійська є міжнародною мовою науки, і більшість грантових програм вимагають подачі документів саме англійською мовою. Це є серйозною проблемою, оскільки в багатьох випадках високий рівень знання англійської мови є необхідною умовою для успішного оформлення заявки, спілкування з міжнародними партнерами та участі у зарубіжних грантових програмах.

Ще 14,2 % респондентів відзначили, що правильність кошторису є основою для отримання фінансування та ефективного використання

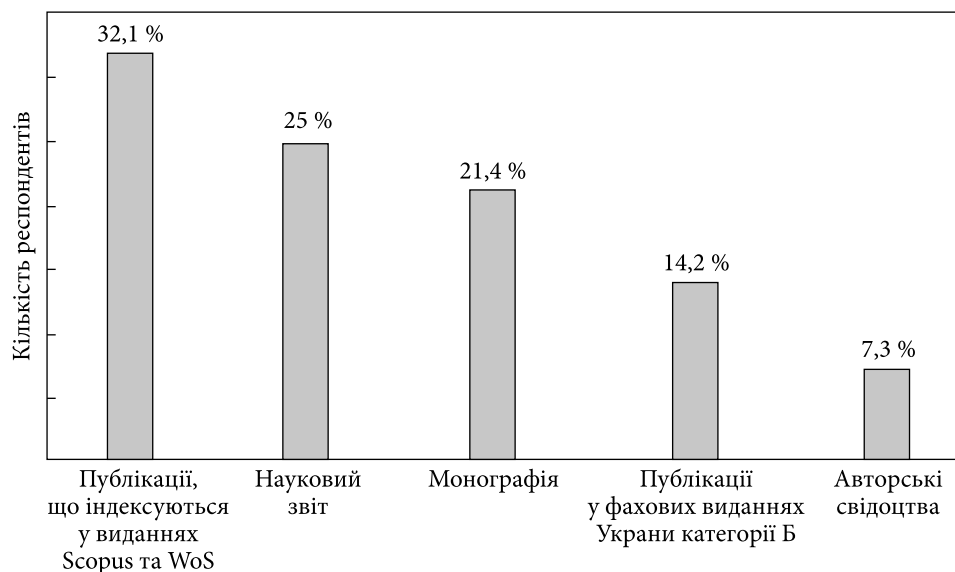

Рис. 4. Результати виконання грантових проєктів

Джерело: побудовано авторами на основі результатів опитування.

грантових коштів. Без достатнього досвіду у підготовці фінансових планів буде складно правильно оцінити потреби проєкту, що може призвести до відмови у фінансуванні або необхідності робити виправлення під час подачі заявки. Подача заявки на грант зазвичай передбачає не тільки технічну і наукову частину, а й точний фінансовий розрахунок, що відповідає вимогам організаторів гранту. Це підкреслює важливість професіоналів, які можуть допомогти на етапі підготовки бюджету та кошторису, щоб уникнути фінансових недоліків і помилок.

Молоді науковці часто можуть стикатися з перепонами на шляху до реалізації власного потенціалу, а задля продуктивного функціонування робочих груп, які складаються з молоді, необхідно мати старшого керівника (іноді негласного), тобто наставника, і практика наставництва є поширеною в колективах НАН України. Тільки у 10,7 % респондентів не виникало проблем під час подання заявок на грант.

Результати виконання проєктів наведено на рис. 4. Більше 90 % результатів пов'язані з публікаціями і тільки 7,3 % з технічними розробками. Публікації у високореєтингових наукових журналах, індексованих у базах даних *Scopus* і *Web of Science*, стали результатом для 32,1 % респондентів. Це дуже важливо для науковців, оскільки публікації в цих журналах мають міжнародне визнання і можуть значно підвищити репутацію авторів у науковому середовищі. Отже, такі публікації є важливим чинником успішності наукової кар'єри, бо вони забезпечують

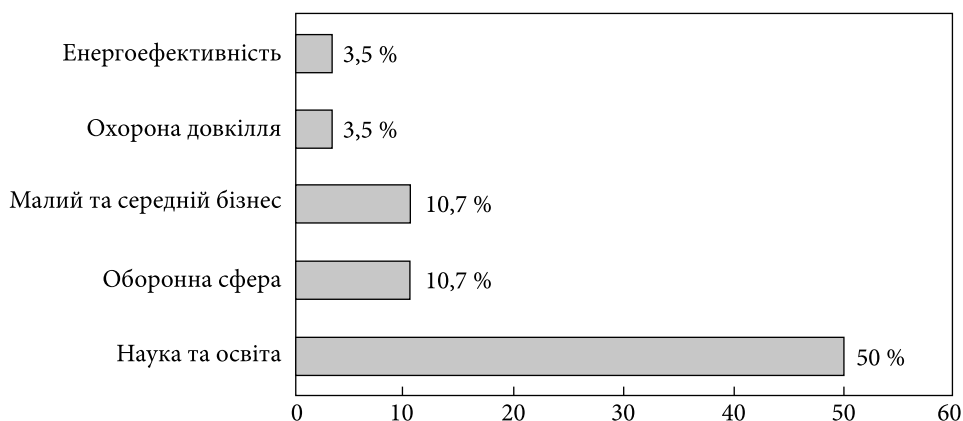

Рис. 5. Сфери впровадження результатів грантових проектів
Джерело: побудовано авторами на основі результатів опитування.

науковцям видимість на міжнародному рівні, можливості для співпраці та підвищення показників цитування їхніх робіт. 14,2 % респондентів опублікували статті в національних фахових виданнях, що сприяє розв'язанню внутрішніх проблем і зміцненню української наукової спільноти.

Про наявність монографії як результату виконання грантового проекту повідомили 21,4 % респондентів. Це досить значний результат, адже монографії є висококваліфікованими науковими публікаціями, що зазвичай ґрунтуються на детальному дослідженні конкретної проблеми чи теми. Науковий звіт став результатом для 25 % респондентів. Хоча науковий звіт є необхідним для виконання грантових вимог, його можна розглядати як проміжний результат, який є важливим для звітності, але не завжди має вагомий науковий або практичний вплив. Про позитивне впровадження отриманих результатів повідомила майже половина респондентів (46,4 %), проте 28,5 % опитаних не надали відповіді на це запитання.

Результати опитування показують, що більшість завершених проектів мали наукові результати у вигляді публікацій, звітів і монографій, однак бракує практичних впроваджень. Основними причинами цього є орієнтація грантових програм на фундаментальні дослідження, обмежені ресурси для комерціалізації, брак міждисциплінарної співпраці та інституційної підтримки, а також складність регуляторних процедур. Це свідчить про потребу в механізмах, що сприятимуть впровадженню наукових розробок у практику, зокрема через партнерство з бізнесом, додаткове фінансування та підтримку інноваційної інфраструктури.

У тому, що здобуті наукові результати посприяють післявоєнному відновленню, впевнені 88 % опитаних. 14 респондентів вважають, що

їхній науковий здобуток може бути використаний у післявоєнній відбудові країни в сфері науки та освіти, в оборонній сфері могли б застосувати результати роботи по одному респонденту з вікових груп 25—30 і 36+ років. У малому та середньому бізнесі можливе застосування наукового доробку одного вченого з вікової групи 31—35 років та одного з групи 36+ років. У промисловості — одного респондента з вікової групи 25—30 років і одного з групи 36+ років. Сфери впровадження результатів показано на рис. 5.

Підсумовуючи результати опитування, слід зазначити, що дослідження виявило проблеми, з якими стикаються молоді науковці. Проблеми не нові, проте потребують уваги та вирішення.

Висновки і перспективи подальших досліджень.

1. Низький рівень фінансування наукових досліджень, з одного боку, стримує наукову діяльність, з іншого — стимулює до пошуку позабюджетних джерел фінансування, зокрема грантових проєктів. Одною з головних проблем у підготовці заявок на проєкт респонденти назвали підбір кваліфікованих виконавців, що свідчить про складнощі із залученням учених активного віку до участі у проєктах, а також недостатнє знання англійської мови, що є значною перешкодою для проєктної діяльності на всіх етапах — від складання заявки до подання звіту про виконання проєкту.

2. Участь у проєктах, особливо міжнародних, стимулює українських науковців до публікації результатів досліджень у журналах, індексованих у міжнародних базах даних.

3. Необхідність покращення мовних навичок молодих учених має стояти в пріоритеті для організаторів науки, адже ефективно міжнародне співробітництво, зокрема виконання міжнародних проєктів, доступне тільки для тих, хто володіє англійською мовою. Важливо також забезпечити надання професійної допомоги науковцям у підготовці англійських документів і кошторисів.

4. Більшість результатів реалізованих проєктів мають форму наукових публікацій, звітів і монографій, однак прикладних упроваджень виявлено мало, що можна пояснити орієнтацією проєктів на фундаментальні дослідження та браком ресурсів для комерціалізації наукових результатів.

Результати проведеного опитування вказують на важливість комплексної підтримки молодих учених, які беруть участь у грантових програмах, а також на необхідність розвитку інфраструктури для належного виконання наукових проєктів.

Наступним етапом дослідження буде проведення поглиблених інтерв'ю з виконавцями грантових проєктів, що дасть змогу доповнити кількісні дані анкетного опитування якісною інформацією. Цей підхід

допоможе краще зрозуміти мотивацію науковців, їхні очікування, реальні виклики, з якими вони стикаються під час підготовки та реалізації проєктів, а також оцінити ефективність підтримки з боку наукових установ, грантодавців і держави.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Писаренко Т.В., Куранда Т.К. та ін. Наукова, науково-технічна та інноваційна діяльність в Україні у 2023 році: науково-аналітична доповідь. Київ: УкрІНТЕІ, 2024. 108 с.
2. Bloch C., Graversen E.K., Pedersen H.S. Competitive Research Grants and Their Impact on Career Performance. *Minerva*. 2014. No. 52. P. 77—96. <https://doi.org/10.1007/s11024-014-9247-0>
3. Lee S., Bozeman B. The impact of research collaboration on scientific productivity. *Social Studies of Science*. 2025. Vol. 35. No. 5. P. 673—702. <https://doi.org/10.1177/0306312705052359>
4. Roshani S., Bagherlylooieh M.-R., Mosleh M., Coccia M. What is the relationship between research funding and citation-based performance? A comparative analysis between critical disciplines. *Scientometrics*. 2021. No. 126 (1). P. 7859—7874. <https://doi.org/10.1007/s11192-021-04077-9>
5. Добров Г.М., Тонкаль В.Е., Савельев А.А., Малицкий Б.А. Научно-технический потенциал: структура, динамика, эффективность. Киев: Наук. думка, 1987.
6. Трансформация академических институтов: документальный анализ и социологические оценки / отв. ред. Б.А. Малицкий. Киев, 1996. 118 с.
7. Національна академія наук України: проблеми розвитку та входження в європейський науковий простір / за ред. О.С. Онищенко, Б.А. Малицького. Київ, 2007. 680 с.
8. Кавуненко Л.Ф., Гончарова Т.В. Деякі аспекти міжнародної науково-технологічної співпраці України: порівняльний аналіз даних соціологічних досліджень. Мат. міжнар. симп. «Взаимодействие правительств и национальных научных обществ с международными организациями в целях развития и применения научных знаний». Киев, 2016. С. 140—153.
9. Малицкий Б.А., Кавуненко Л.Ф., Исакова Н.Б., Красовская О.В., Грига В.Ю. Функционирование и перспективы развития Национальной академии наук Украины (короткий отчет о результатах социологического опроса ученых). Киев: Центр исследований научно-технического потенциала и истории науки им. Г.М. Доброва НАН Украины, 2005. 36 с.
10. Попович О.С., Кліменкова В.І. Щодо необхідності створення дієвої системи для боротьби з порушеннями норм наукової етики в НАН України. *Наука, технології, інновації*. 2023. № 4 (28). С. 109—106. <http://doi.org/10.35668/2520-6524-2023-4-10>
11. Кліменкова В.І. Психологічна атмосфера та моральне стимулювання в наукових колективах Національної академії наук України очима молодих дослідників. *Наука та наукознавство*. 2021. № 4 (114). С. 57—73. <https://doi.org/10.15407/sofs2021.04.057>

12. Кліменкова В.І. Кадровий науковий потенціал України: стан та перспективи. Мат. XVI міжнар. наук.-практ. конф. «Проблеми, пріоритети та перспективи сталого розвитку в XXI столітті» (16 трав. 2024 р.). Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2024. С. 123—126. URL: <https://mail.google.com/mail/u/0/?tab=rm&ogbl#inbox/FMfcgzQVwnZmjPmnJTSmWgGQrbHClQjq> (дата звернення: 02.02.2025).

REFERENCES

1. Pysarenko, T.V., & Kuranda, T.K., et al. (2024). *The science, science & technology and innovation activities in Ukraine in 2023: analytical report*. Kyiv: Ukrainian Institute of Science, Technology and Economic Information [in Ukrainian].
2. Bloch, C., Graversen, E.K., & Pedersen, H.S. (2014). Competitive Research Grants and Their Impact on Career Performance. *Minerva*, 52, 77—96. <https://doi.org/10.1007/s11024-014-9247-0>
3. Lee, S., & Bozeman, B. (2005). The impact of research collaboration on scientific productivity. *Social Studies of Science*, 35 (5), 673—702. <https://doi.org/10.1177/0306312705052359>
4. Roshani, S., Bagherylooieh, M.-R., Mosleh, M., & Coccia, M. (2021). What is the relationship between research funding and citation-based performance? A comparative analysis between critical disciplines. *Scientometrics*, 126 (1), 7859—7874. <https://doi.org/10.1007/s11192-021-04077-9>
5. Dobrov, G.M., Tonkal, V.E., Saveliyev, A.A., & Malitsky, B.A. (1987). *The science and technology potential: structure, dynamics, efficiency*. Kyiv: Nauk. dumka [in Russian].
6. Malitsky, B.A. (Ed.) (1996). *Transformation of academic institutes: documentary analysis and sociological assessments*. Kyiv [in Russian].
7. Onyshchenko, O.S. & Malitsky, B.A. (Eds.) (2007). *The National Academy of Sciences of Ukraine. Problems of development and integration into the European Research Area*. Kyiv [in Ukrainian].
8. Kavunenko, L.P., & Goncharova, T.V. (2016). Some aspects of international scientific and technological cooperation of Ukraine: comparative analysis of sociological research data. *Interaction of Governments and National Scientific Communities with International Organizations for Development and Utilization of Scientific Knowledge*. Kyiv, 140—153 [in Ukrainian].
9. Malitsky, B.A., Kavunenko, L.F., Isakova, N.B., Krasovskaya, O.V., & Gryga, V.Yu. (2005). Functioning and development prospects of the National Academy of Sciences of Ukraine (a short report on the results of a sociological survey of scientists). Kyiv: Dobrov Center for Scientific and Technological Potential and Science History Studies of the NAS of Ukraine [in Russian].
10. Popovych, O.S., & Klimenkova, V.I. (2023). On the need to create an effective system to combat violations of scientific ethics at the NAS of Ukraine. *Science, Technology, Innovations*, 4 (28), 109—106. <http://doi.org/10.35668/2520-6524-2023-4-10> [in Ukrainian].
11. Klimenkova, V.I. (2021). Psychological climate and moral stimulation in research teams of the National Academy of Sciences of Ukraine in the eyes of young re-

- searchers. *Science and Science of Science*, 4 (114), 57—73. <https://doi.org/10.15407/sofs2021.04.057> [in Ukrainian].
12. Klimenkova, V.I. (2024). Human resources in the Ukrainian research system: state and prospects. *Problems, Priorities and Prospects of Sustainable Development in the 21st century*. Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University, 123—126. URL: <https://mail.google.com/mail/u/0/?tab=rm&ogbl#inbox/FMfcgzQVwnZmjPmnJTSmWgGQrbHClQjq> (last accessed: 02.02.2025) [in Ukrainian].

Одержано / Received 30.03.2025

Прорецензовано / Revised 19.04.2025

Підписано до друку / Accepted 01.05.2025

O.V. Vasylieva, PhD (Economics),
head of the Center for Innovation and Technological Development
Dobrov Institute for Scientific and Technological Potential
and Science History Studies of the NAS of Ukraine
Shevchenko boulevard, 60, Kyiv, 01032, Ukraine
e-mail: lena_vovchenko@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0001-7502-5702>

V.I. Klimenkova, junior researcher
Dobrov Institute for Scientific and Technological Potential
and Science History Studies of the NAS of Ukraine
Shevchenko boulevard, 60, Kyiv, 01032, Ukraine
e-mail: vitaklimenkova@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-2147-6369>

EXPERIENCE OF UKRAINIAN SCIENTISTS' PARTICIPATION IN PROJECTS WITH GRANT FUNDING

Grant funding of research projects is an important mechanism of research activities, which provides the possibility of conducting research, developing innovations, implementing educational, social and cultural programs. The article presents the results of a questionnaire survey of Ukrainian researchers about their opportunities to participate in grant projects under extreme conditions. The survey, conducted in 2024 within the framework of the youth project “The Role of Young Scientists of Ukraine in Implementing Grant Projects under Extreme Conditions,” covered 28 participants of national and international programs, including those of the National Academy of Sciences of Ukraine, the National Research Foundation of Ukraine, Erasmus+, Horizon Europe, Erasmus Mundus, and others. The sample mainly consisted of employees of Ukrainian academic institutes (90 % of respondents). The primary tool for collecting empirical data was a questionnaire survey, supplemented by content analysis and comparative analysis methods. In addition to the survey results, the source base included open data from national and international foundations. The results of the survey show that 64 % of respondents reported an increase in the possibility of participation of Ukrainian researchers in international competitions after the start of the full-scale war with Russia. The majority of respondents (66.7 %) indicated that the presence of a young researcher in a project team was mandatory. The main problem when preparing

an application was the selection of qualified performers (35.7 %). 88 % of respondents were confident that the obtained research results would contribute to the post-war reconstruction. More than 50 % of respondents believed that their research achievements could be used in the post-war reconstruction of the country in the field of science and education, 10 % — in the defense sector, 8 % — in small and medium-sized businesses, 9 % — in industry. Key barriers to the participation of Ukrainian scientists in grant projects have been identified, including a lack of institutional support, insufficient proficiency in English, and the complexity of application procedures. At the same time, a high level of interest and motivation among researchers to engage in grant programs as a means of professional development and improving the quality of scientific activity was revealed. The results obtained highlighted only some tendencies in the use of extrabudgetary funding sources by Ukrainian scientists under conditions of limited state funding for R&D and a critical socio-political situation in the country, which can be utilized to improve Ukraine's science and technology policy.

Keywords: *grant projects, questionnaire survey, young researchers, human resources.*